

Posudek oponentky
na disertační práci JUDr. Lucie Chrapkové na téma
Dokazovanie v občianskom sudnom konaní
(česko - slovensko - německá komparácia)

Autorka předložila k hodnocení disertační práci o rozsahu 181 stran vlastního textu. Práce obsahuje požadované přílohy formálního rázu. Seznam použitých pramenů je relativně rozsáhlý, obsahuje i reprezentativní tituly německé doktríny, uvedený titul H. J. Musielaka je však citován v neaktuálním vydání, slovenská procesualistická doktrína je zastoupena jedním titulem.

Dokazování je obecně uznáváno jako stěžejní část procesu, jehož podstatou a účelem je zjištění skutkových poznatků potřebných pro rozhodnutí soudu. Zkoumání otázek spojených s dokazováním je proto vždy žádoucí. Téma, tak jak jej autorka zvolila, je nepochybně tématem náročným. Je tomu tak zejména pro jeho rozsah, který může vyústit ve zpracování formou pouhého popisu zkoumaných institutů. Do jaké míry se autorka s tímto, ale i dalšími nároky zvoleného tématu, vypořádala bude předmětem níže uvedeného hodnocení.

Systematika hodnocené disertační práce je relativně jednoduchá a přehledná. Práce má dvě základní části – obecnou a zvláštní. V první z nich se autorka zabývá teoretickými základy dokazování, důkazními prostředky a průběhem dokazování. Ve druhé - zvláštní – části se pak autorka věnuje projednací zásadě, koncentraci řízení a poučovací povinnosti soudu. Z hledisek systematických proporcí lze konstatovat, že v první části se autorka v neúměrném rozsahu věnuje popisu důkazních prostředků. Činí tak však komparativním způsobem a to hodnotu popisu zvyšuje. Druhá část pak neodpovídá tématu, z něž vyplývá, že práce by měla provést komplexní srovnání české, slovenské a německé právní úpravy dokazování, nikoli jen vybraných otázek a institutů tak, jak autorka učinila. Svůj přístup k tématu vysvětluje autorka v úvodní poznámce práce.

K první – všeobecné - části práce: autorka začíná své výklady úvahou o významu dokazování, jasné vymezení pojmu dokazování postrádám. Poté se výklady věnují principům a zásadám občanského soudního řízení. Nejprve jde o výklad obecný a posléze se autorka zaměřuje na zásady a principy, které se všech srovnávaných úpravách vztahují k dokazování. Podle autorky jsou jimi: princip rovnosti účastníků a kontradiktornosti, princip veřejnosti, princip ústnosti a přímosti, princip hospodárnosti,

zásada dispoziční a zásada oficiality, zásada projednací a zásada vyšetřovací, zásada volného hodnocení důkazu a legální důkazní teorie, princip jednotnosti řízení a zásada koncentrace a zásada materiální pravdy a zásada formální pravdy. Všechny zmíněné zásady jsou autorkou stručně přiblíženy, a to v komparativním pohledu. Jakkoli jde o výklady velmi stručné, autorce se daří držet se podstaty a ve srovnávacích poznámkách prokazuje velmi solidní úroveň znalostí, a to jak doktrinárních konceptů, tak i aplikačních souvislostí. Autorka v těchto výkladech bohatě a vhodně cituje judikaturu i další prameny.

Na partii o procesních zásadách, vztahujícím se k dokazování, navazují výklady, v nichž se autorka věnuje dokazování obecně. Jde opět o velmi stručné obecné úvahy o dokazování, resp. též o předběžné otázky. Podrobněji autorka vymezuje předmět dokazování.

Následující část hodnocené práce se zabývá důkazními prostředky. Nejprve nabízí autorka kritéria rozlišování druhů důkazních prostředků, a to zejména na základě německé doktríny. V rámci ústní obhajoby by měla autorka zhodnotit rozdílné koncepty českého a německého procesního platného práva ohledně taxativního, resp. demonstrativního, výčtu důkazních prostředků (srov. str. 51). V dalším textu se pak autorka zabývá jednotlivými druhy důkazních prostředků. Vždy přitom vymezí podstatu důkazního prostředku a stručně popisuje základní prvky, resp. odlišnosti, platné právní úpravy. Hodnocení a vlastní úvahy autorky jsou vyjádřeny jen velmi stručně v resumé. Na str. 77 se autorka vyslovuje pro zpřísnění sankcí za nesplnění ediční povinnosti stranou procesu, konkrétní návrhy však nečiní. Systematickou výhradu lze mít vůči zařazení výkladů o břemenech tvrzení, resp. o důkazním břemenu, do výkladů o důkazních prostředcích. První část hodnocené práce uzavírají výklady o průběhu dokazování.

Druhá – zvláštní část – práce se, jak již bylo uvedeno, věnuje projednací zásadě, koncentraci řízení a poučovací povinnosti. Důvody svého výběru vysvětlila autorka v úvodní poznámce své práce.

Výklady o projednací zásadě začíná autorka připomenutím jejího pojetí od římské právní nauky přes koncept liberální k vyjádření projednací zásady v platném právu srovnávaných zemí. Autorka zde prokazuje velmi dobrou znalost vybraných pramenů, stejně jako velmi dobrou znalost srovnávaných úprav, která vychází z autentických citovaných zdrojů. Totožné hodnocení platí i pro výklady o koncentraci řízení a poučovací povinnosti soudu. Metoda zpracování těchto institutů je stejná. Jde o fundované výklady, opírající se velmi dobrou znalost popisované a analyzované materie. Autorka se přitom nevyhýbá diskusním a sporným otázkám. Např. jde o možnost odročení přípravného jednání (srov. k tomu výklady na str. 131).

V závěrečné úvaze autorka vyjadřuje některé výsledky své srovnávací analýzy. Např. jde o rozdíly pojetí výsledků účastníka, resp. též výsledku svědka, ohledání nebo listiny. V otázce sankcí za nesplnění ediční povinnosti stranou, kterou netíží důkazní břemeno, se autorka vyslovuje pro budoucí úpravu inspirovanou platnou německou právní úpravou. V rámci ústní obhajoby by se však měla vypořádat i dalšími problémy, které jsou s tímto institutem spojeny (strany hájí v kontradiktorním sporném procesu důsledně svůj zájem, a proto nemají zájem předkládat důkazy proti těmto svým zájmům). Souhrn návrhů de lege ferenda vyjadřuje autorka na závěrečných str. 179-180 své práce.

Celkově hodnotím předloženou disertační práci JUDr. Lucie Chrapkové na shora uvedené téma jako zdařilé a fundované zpracování disertačního úkolu (v podrobnostech viz shora uvedené hodnocení).

Závěr: hodnocená práce svým rozsahem, obsahem i způsobem zpracování splňuje požadavky kladené na tento druh prací, a je proto způsobilá být předmětem ústní obhajoby.

V Praze 20. června 2011

Doc.JUDr.Alena Macková, Ph.D.

oponentka disertační práce